

Smittskydd

Region Norrbotten

Verksamhetsberättelse 2019

Innehåll

Organisation och resurser	2
Åligganden enligt lag	2
<i>Samverkansaktiviteter .....</i>	<i>3</i>
<i>Epidemiberedskap .....</i>	<i>4</i>
<i>Informationsaktiviteter till allmänheten .....</i>	<i>4</i>
<i>Riktade råd .....</i>	<i>4</i>
<i>Förebyggande åtgärder.....</i>	<i>5</i>
<i>Stödjande aktiviteter.....</i>	<i>5</i>
<i>Uppföljning av anmälningar .....</i>	<i>6</i>
<i>Bevaka stöd.....</i>	<i>6</i>
<i>Följa vårdgivares förebyggande åtgärder .....</i>	<i>6</i>
<i>Följa smittskyddsläget .....</i>	<i>6</i>
Myndighetsutövning	7
<i>Anmälan enligt 3 kap 6 § SmL.....</i>	<i>7</i>
<i>Anmälan enligt 4 kap 4 § SmL.....</i>	<i>7</i>
Övrigt	7
Kvalitetsmarkörer.....	8

Strama Norrbotten – verksamhetsberättelse 2019.....9

Organisation och resurser

Smittskydd Norrbotten består av en smittskyddsläkare (1,0 tjänst), en ställföreträdande/biträdande smittskyddsläkare (0,5 tjänst), två smittskyddssjuksköterskor (2,0 tjänster) och en smittskyddssekreterare (1,0 tjänst).

Myndigheten har lokaler på Sunderby sjukhus samt ett kontor på Regionhuset. Smittskyddsläkaren sitter i normalfallet en dag i veckan på Regionhuset.

Smittskyddsläkaren och Smittskydd Norrbotten är organisatoriskt placerad under Regiondirektörens stab, Avdelningen för lednings- och verksamhetsstöd, Vårdkvalitetsenheten.

Smittskyddsläkaren är både en person och en egen separat myndighet. I frågor som inte rör myndighetsutövning verkar Smittskyddsläkaren under Regionstyrelsen.

Verksamheten ska präglas av hög kompetens och god tillgänglighet.

Utbildning

Eftersom Smittskydd är en kunskapsförmedlande enhet är en kontinuerlig utbildning och utveckling av personalens kompetens extra viktig. Under året har den biträdande smittskyddsläkaren deltagit i fyra, sjuksköterskorna i nio respektive fyra och administratören i fyra utbildningar. Smittskyddsläkaren har inte deltagit i någon utbildning.

Åligganden enligt lag

Smittskyddsverksamheten regleras i smittskyddslagen, SmL (SFS 2004:168). I lagen fastslås regionens övergripande ansvar för att behövliga smittskyddsåtgärder vidtas inom regionen, och att det ska finnas en smittskyddsläkare som har det samlade ansvaret för att planera, organisera och leda smittskyddet.

1 kap 10 § SmL

Myndigheter inom smittskyddet, andra berörda myndigheter, läkare samt annan hälso- och sjukvårdspersonal skall enligt 1 kap 10 § SmL samverka för att förebygga och begränsa utbrott eller spridning av smittsamma sjukdomar.

Samverkan inom Region Norrbotten har skett med

- Kontaktläkarna och kontaktsköterskorna i Region Norrbotten
- Regionens Stramagrupp och de antibiotikaansvariga läkarna
- Infektionskliniken inklusive MRB-teamet, lågtröskelmottagningen, smittspårningsfunktionen
- Regionens vårdhygieniska enhet
- Kliniskt mikrobiologiska laboratoriet
- Övriga aktörer inom Funktionscentrum infektion (FCI)
- Läkemedel Norrbotten samt Patientsäkerhet Norrbotten
- Gruppen för sexuell hälsa i Norrbotten
- Regionens grupp för centraliserad smittspårning av klamydia och gonorré (PVKlaS)
- Regionens Folkhälsocentrum – specifikt kring Regionens folkhälsost strategi samt ”hälsosamtalare”

- Regionens vaccingrupp
- Regionens säkerhetsenhet
- Blodsmittenätverket Norrbotten
- Regionens psykiatri inklusive missbruks- och beroendevården
- Rättspsykiatri i Norrbotten
- Ungdomsmottagningarna
- Regionens tandvård
- Regionens asyl- och flyktingsjukvård
- Företagshälsovården

Samverkansaktiviteter – Norrbotten

- Luleå karantänhamn tillsammans med Luleå hamn, Luleå kommun, Region Norrbotten, Polisen, Tullen och Kustbevakningen.
- Kommunernas miljö- och hälsoskyddsverksamheter inklusive livsmedelsinspektörerna
- Kommunernas medicinskt ansvariga sjuksköterskor (MAS)
- Länsstyrelsen, länsveterinärerna
- Patientföreningar (Noaks Ark Norra Norrland, RFSL, pensionärsföreningar m.fl.)

Samverkansaktiviteter – nationellt

- Folkhälsomyndigheten (FoHM)
- Socialstyrelsen (SoS)
- Smittskyddsenheterna i Sverige
- SmittNorr-nätverket
- Smittskyddsläkarföreningen, smittskyddssjuksköterskeföreningen, smittskyddsadministratörernas förening
- Smittskyddsläkarföreningens styrelse
- Kriminalvården
- U-FOLD, Uppsala universitet
- Statens institutionsstyrelse
- Klamydia.se
- HYFS – hygien i förskolan

Samverkansaktiviteter - internationellt

- Arctic Council ICS Steering Committee – årlig rapportering men inga fysiska möten under 2019.
- Nordic Arctic Communicable Disease Control Network – inga fysiska möten under 2019 men mail- och telefonkontakter.

6 kap 1 § SmL

Epidemiberedskap

Smittskyddsläkaren har ett samlat ansvar för smittskyddsarbetet inom det område där hen verkar och ska planera, organisera och leda smittskyddet och verka för effektivitet, samordning och likformighet. Smittskyddsläkaren ska därmed också svara för landstingets epidemiplanering. Landstingets epidemiplan har reviderats under året.

Regionen har en formaliserad utbrottsgrupp vars syfte är att stärka beredskapen i samband med utbrott av smittsam sjukdom på vårdinrättning. Gruppen har inte behövt sammankallas under 2019.

Luleå hamn är karantänshamn – samverkan har skett.

6 kap 2 § SmL

I smittskyddsläkarens uppgifter ingår enl. 6 kap 2 § SmL att se till:

1 - att allmänheten har tillgång till den information som behövs för att var och en skall kunna skydda sig mot smittsamma sjukdomar.

Informationsaktiviteter till allmänheten

- Smittskyddsenhetens webbsida har omarbetats under året och uppdateras fortlöpande. Framför allt har Vaccinportalen genomgått genomgripande uppdatering. Smittskydds förstasida besöktes vid i genomsnitt 689 tillfällen per månad.
- Smittskydds nyhetsblad ”Smittsant” publicerades 2019 i fyra nummer.
- Information via media har skett vid ett flertal tillfällen under året.
- Hiv-information riktad till vård utanför Regionen samt till allmänhet har genomförts vid 4 tillfällen.

2 - att ge råd och anvisningar om smittskyddsåtgärder för grupper som är särskilt utsatta för smittrisk.

Riktade råd (inklusive utbildning till rådgivare)

- Utvecklingsarbete med avsikt att återknyta kontakt med patienter med blodsmitta (hepatiter) som avbrutit uppföljningen i vården har företagits tillsammans med infektionskliniken samt psykiatri/missbruksvården.
- World AIDS Day, RFSL – deltagande samt föreläsningssats.
- Utbildat volontärer åt Noaks Ark Norra Norrland.
- Utbildningsinsats i samband med konferens om prostitution och människohandel.
- Informerat om vikten av influensa- och pneumokockvaccination till hjärt/lungpatients- och pensionärsföreningar.
- Fortlöpande rådgivning till hälso- och sjukvården och privatpersoner via telefon och e-post har skett.

3 - att förebyggande åtgärder vidtas.

Förebyggande åtgärder

- Se aktiviteter under ”riktade råd” ovan.
- Uppföljning och återkoppling av följsamhet till barnvaccinations- och influensa- och pneumokockvaccinationsprogrammet, se ”vaccinationer” nedan.
- Som ett led i patientsäkerhetsarbetet har uppföljning och återkoppling av antibiotikaanvändning i primär- och sjukhusvård genomförts.
- En samverkansgrupp bestående av Smittskydd Norrbotten, Vårdhygien, HR, Företagshälsovården och kommunikationsavdelningen har tagit fram riktlinjer och metoder för utförande av smittförebyggande åtgärder inklusive personalvaccinationer i samband med nyanställningar.

4 - att stödja behandlande läkare och annan hälso- och sjukvårdspersonal samt andra som är verksamma inom smittskyddet i arbetet mot smittsamma sjukdomar och när det behövs ge råd om lämpliga åtgärder.

Stödjande aktiviteter

- Fortlöpande uppdatering av kunskapsstöd via Smittskydd Norrbottens webbsida har utförts.
- Smittskydd har webbportaler för råd kring handläggning av antibiotikaresistens, blodsmitta, epidemiberedskap, smitta i förskola/skola, influensa- och pneumokockvaccination, sexuellt överförbara sjukdomar, Strama och antibiotika, tarminfektioner, tuberkulos samt vaccinationer. Samtliga dessa portaler uppdateras kontinuerligt.
- SME har genomfört föreläsningar och utbildningsinsatser kring smittsamma sjukdomar och smittskydd vid 65 tillfällen under året. Majoriteten av insatserna var riktade till Regionens egen personal (varav 10 tillfällen i samband med influensa- och pneumokockvaccinationskampanjen), men även mot andra verksamheter i länet till exempel verksamheter som jobbar med migranter, miljökontoren, personal från skolor, särskolor och förskolor, äldreomsorg, Noaks Ark, RFSL Norrbotten, kommuner etc. Dessutom vid sex tillfällen i samband med nationella konferenser. Inga internationella utbildningsinsatser genomfördes 2019.
- Ett möte med primärvårdens kontaktläkare har genomförts.
- En utbildningsdag har genomförts mot medicinska sekreterare i Regionen.
- Arbete med att förebygga antibiotikaresistens på grund av selektion i samband med antibiotikabehandlingar (eg. Stramaarbete) har pågått under året.
- Smittskydd har stöttat Infektionskliniken TBC-smittspårare i samband med smittspårning på Gammelstads HC. Resultatet av utredningen har sammanställts och presenterats.
- Utbildning kring SmL på sjuksköterskeutbildningen LTU har genomförts.

5 - att följa upp anmälningar om inträffade sjukdomsfall och se till att behövliga åtgärder vidtas för att finna smittkällan och personer som kan ha utsatts för smittrisk samt att ändamålsenliga råd och förhållningsregler ges till den som kan ha smittats.

Uppföljning av anmälningar

För samtliga rapporter om anmälningspliktiga sjukdomar har fortlöpande:

- uppgifter kontrollerats
- uppgifter som saknats inhämtats
- nödvändig information till kommunernas MHN och länsstyrelsen vidarebefordrats enligt överenskommelse
- statistik rörande anmälningspliktiga sjukdomar sammanställts och analyserats

6 - att bevaka att de personer som bär på en smittsam sjukdom får det stöd eller den vård som påkallas av sjukdomen eller smittrisen.

Bevaka stöd

- Fortlöpande bedömningar har gjorts i samband med kontakter med behandlande läkare samt kontroller av rapporter och anmälningar enligt SmL.
- Fortlöpande har Regionens MRB-team genomfört uppföljning av att patienter med multiresistenta bakterier handlagts korrekt.
- Kontinuerlig uppföljning av så kallade ”hard to reach-patienter” med blodsmitta har skett inklusive uppsökande insatser.

7 - att följa att vårdgivare vidtar de åtgärder som krävs för att förebygga smittspridning.

Följa vårdgivares förebyggande åtgärder

- Följsamhet till allmänna och särskilda vaccinationsprogram har analyserats, inklusive influensa- samt pneumokockvaccinationstäckningen för riskpatienter och vårdpersonal.
- Under året har antibiotikaförskrivning i både primärvård och sjukhusvård följts upp.

8 - att fortlöpande följa smittskyddsläget i området.

Följa smittskyddsläget

- Fortlöpande sammanställningar och analyser av rapporter om anmälningspliktiga sjukdomar, vaccinationer och annan information har gjorts. En sammanställning av data för hela 2019 kommer att redovisas i Smittsant # 1 och 2 2020.
- Omvärldsbevakning.

Myndighetsutövning

Bland smittskyddsläkarens myndighetsuppgifter ses bland annat åtgärder efter anmälan enligt Smittskyddslagen 3 kap 6 § och 4 kap 4 §, d v s när misstänkt smittade inte låter undersöka sig eller att man vid allmänfarliga sjukdomar kan befara smittspridning genom brott mot givna förhållningsregler.

222 ärenden anmäldes under 2019.

Anmälan enligt 3 kap 6 § SmL (209 ärenden)

Klamydia: 186 ärenden, varav:
105 med uppnådd rättelse
23 som överlämnades till annat landsting
13 som fortfarande pågår
45 där personen inte gått att nå

Gonorré: 9 ärenden varav
3 med uppnådd rättelse

Hepatit C: 4 ärenden, varav:
2 med uppnådd rättelse
2 som fortfarande pågår

Hiv: 6 ärenden

TBC: 1 pågående ärende

Anmälan enligt 4 kap 4 § SmL (13 ärenden)

Hepatit C: 6 ärenden, varav:
1 är uppklarade
5 som fortfarande pågår

Hiv: 2 pågående ärenden

Hepatit B: 4 ärenden, varav:
3 pågående
1 där personen inte gått att nå

Övrigt

- Smittskydd har under året deltagit i och drivit FoU-projekt. Hepatit C/Kriminalvårdsprojektet, HCV/Rättsspsykiatri samt HCV/Beroendecentrum (drivs av Infektionskliniken) samt HCV – genomgång av diagnosticerade patienter. Dessa redovisas separat.
- I kriminalvårdprojektet har 5 mottagningstillfällen genomförts under året. Projektet kommer att redovisas separat.
- Smittskydd Norrbotten har medverkat i två studier som under året accepterats för publikation.
  - "High risk of non-alcoholic liver disease mortality in patients with chronic hepatitis C with illicit substance use disorder"
  - A long-term study of hepatitis D infection in a nation-wide cohort from secondary care centers: the impact of viremia on liver-related outcomes
- Smittskyddsläkaren har under året genomfört 15 mottagningseftermiddagar vid Infektionskliniken SY.

Kvalitetsmarkörer

	<u>Målsättning</u>	<u>Utfall</u>	<u>Kommentar</u>
Myndighetens tillgänglighet			
Tillgänglighet via myndighetstelefonen	Alltid tillgängligt under kontorstid	Kontakt med enhetens personal erhöles direkt vid alla testtillfällena under året.	Målet uppnått
Tillgänglighet via elektroniska myndighetsbrevlådan	Alltid svar inom tre dagar	Samtliga utom 2 besvarades inom tre dagar efter ankomst.	Målet väsentligen uppnått
Myndighetsutövning			
SmL 3:6-ärenden	Alla där person kan identifieras med uppnådd rättelse	110 av 186 = 59 %	Målet inte uppnått
SmL 4:4-ärenden	Alla med uppnådd rättelse	1 med rättelse, 1 avslutad	Målet inte uppnått
Anmälningsspliktiga sjukdomar – uppföljning/utredning			
Tid från diagnos till klinisk anmälan	Mindre än/lika med 2 dagar	Mediantid 6 dagar från diagnos till anmälan	Målet inte uppnått och bättring måste ske
Spårade partners per fall av klamydia	Minst 3 partners per fall	3,0 partners per fall	Målet uppnått
Antibiotikaförbrukning			
Slutenvård	10 % minskning av kinoloner och 10 % minskning av karbapenemer	Redovisas Smittsant # 2 2019	Redovisas separat men målen uppnås ej
Öppenvård	Mindre än 250 antibiotikarecept per 1000 inv.	277 recept per 1000 inv. och 4,5 % minskning jämfört med 2018	Förbättring men fortsatt arbete viktigt
Vaccinationstäckning			
Vaccination av barn via BVC	Minst 98 % täckning avseende alla vaccin	Data ej färdigbearbetade – redovisas Smittsant # 2	Redovisas separat
Influensavaccination av ålderspensionärer	Minst 75 % täckning	Redovisas Smittsant # 2	Redovisas separat
Influensavaccination av vårdpersonal	Minst 75 % täckning	Redovisas Smittsant # 2	Redovisas separat
Rådgivning och utbildning			
Antal utbildningsinsatser	Minst 20 tillfällen	65 tillfällen	Målet uppnått
Antal nr av Smittsant	Minst 4 nr	4 nr	Målet uppnått

Strama Norrbotten 2019

Strama Norrbotten består av antibiotikaintresserade medarbetare som jobbar med frågorna som uppdrag i deras ordinarie tjänster och är inte, som i de flesta andra regioner, en formaliserad enhet med eget kansli och anställda. Budget för Stramaarbete saknas.

Sammanställande och ordförande är den biträdande smittskyddsläkaren.

Insatser under 2019

- Hemsidan har uppdaterats kontinuerligt. Rekommendationer för antibiotikaanvändning - fransett för kirurgisk antibiotikaprofylax - hämtas sedan december 2017 från Nationella Strama.
- Förskrivningsdata och förbrukning gällande antibiotika 2018 har samlats ihop och presenterats i Smittsant nummer 2, februari 2019 samt även redovisats för och diskuterats med antibiotikaansvariga läkare vid möte i oktober 2019.
- Nya kontinuerliga rapporter om antibiotikaanvändning - nu relaterade till Stramas mål för antibiotikaförskrivning - från infektionsverktyget till de antibiotikaansvariga läkarna i öppen- och slutenvård har skapats till nära nog samtliga hälsocentraler samt ett antal slutenvårdskliniker. Det har även skapats andra rapporter från infektionsverktyget på önskemål från chefer och deltagande i olika möten gällande användande av infektionsverktyget.
- Ordförande har kontinuerligt deltagit i FCI-samarbetet och dess regelbundna möten.
- Deltagande och anordnat två workshops i samband med årets FCI-dag.
- Ordförande har haft ett nära kontinuerligt samarbete med infektionsklinikens MRB-team.
- I oktober anordnades sedan vanligt ett möte om halvannan dag med de antibiotikaansvariga läkarna i öppen- och slutenvård med föreläsningar och diskussioner kring olika ämnen rörande bl.a. antibiotikaförskrivning och resistens hos bakterier. Denna gång hölls mötet i Boden.
- Förberedelser för det från Nationella Strama kommande initiativet antibiotikasmarta sjuksköterskor har påbörjats, det har dock stött på problem och görs till en del om för att mer betona antibiotikasmart teamarbete.
- Möte för lokalt Stramaintresserade, stramagruppsmöte, hölls i maj.
- Deltagande i Stramas workshop antibiotikaronder på sjukhus i februari.
- Deltagande vid Stramadagen i maj.
- Deltagande i Stramaordförandeinternatet i oktober.
- Deltagande vid nationellt möte i november gällande nationellt verktyg för att följa och rapportera antibiotikaresistens – Svebar/Stramadagen.
- Deltagande i antibiotikaforum i Jönköping i november.